

Čemu sem vam, dragi znanci, napisal to povest? Saj ni v njej nič zamotanih dejanj, nič posebnega. V teh pismih se ne razkazujejo čudoviti dogodki in strašni preobradi. Marsikoga ta preprosta pisma ne bodo zanimala. A kaže se v njih preprosta, pobožna duša, blago srce. In to preprosto, a vendar že britko izkušano srce vam kot na sliki pokazati je bil moj namen. Ohranite je torej v spominu, kakor je hranim jaz.

Na svetu vrše viharji in nevihte, a vejejo tudi lahne sapice, naletava pohleven dežek. In bolj nas ljubko boža vetrec kot vihar, več koristi dežek kot naliv. In ta povest bodi rahel dežek in ljubka sapica, ki naj zaveje v srca milih čitateljev, in dežek naj jih usposobi za čednosti, ki jih razberó iz teh pisem!

Oče je le oče!

Gežko je bobnela voda po globoki strugi, da se je potresal breg, in se usipala razmočena prst v kalno vodovje. V jeznem diru so bučali valovi sem od gorá, valili s seboj robato kamenje in podirali drevesa, stoječa tik ob potoku. Ves teden so bile zatvornice neba odprte, dež je lil v debelih curkih iz pepelnatih oblakov, in privreli so hudourniki iz gorskih tal, studenci so udarili z večjo močjo na dan, in potoki so se spremenili v jezne, bučeče reke. Kopali so zemljo, odhašali drevje, ruvali grmovje, se razlivali čez plodna polja in pisane travnike.

Mnogo ljudi je stalo na bregu razdivjanega potoka; strmé so zrlí v globoko strugo, v kateri je voda še vedno naraščala. Med njimi je bil tudi reven gostač, ki je z dolgim drogom vlačil drva iz vode in naprej potiskal grmovje, ki je priplulo po vodi, da se ni zajezila ozka struga.

„Moj Bog, kaj takšnega! Take povodnji menda ne pomni nihče, kar nas je v vasi!“ zastokal je gostač svojemu gospodarju, bogatemu Jamniku, ki je potrí stal ob strani in žalostno gledal, kako je voda s peskom zaspala njegovo njivo.

„Nihče, nihče; moj pokojni oče so pravili, da je tedaj, ko so bili še majhni, ta-le potok preplaval pol vasi. Tedaj je tudi odnesel Mihčev skedenj, ki je stal onkraj potoka.“

„Takrat je moralo biti pa še hujše!“

„Še hujše!“

„Andrejče, Andrejče!“ se zopet hipoma oglasi gostač in pogleda po svojem petletnem sinku, ki se je še ravno prej igral poleg njega.

„Kaj je, oče?“

„Vidiš ga, poredneža, ne hodi tako blizu vode, da se ne pogrezne izpodjedeni breg in ne padeš v vodo.“

„Ono-le kolesce bi rad ujel, oče, vidite, ki je nese voda s seboj.“

„Kaj boš s kolescem, če padeš v vodo! Le stran!“

ln zaglobil se je zopet v svoje delo. Drv je plavallo vse polno po vodi. Bila so iz Jamnikove skladałnice, ki jo je voda podrla in sedaj odnašala s seboj težka polena in klade.

„Oče, poglejte, vsa njiva je že pod vodo!“

Res, zelena pšenična stebła so gledala iz kalne vode, se tresla in gibala v valovih. A voda se je še vedno zaganjala črez breg, kopala prst in zasipala s peskom cvetoče polje.

Tedaj je priplaval po vodi ogromen hlod. Gostač je uvidel, da ga ne bo mogel sam zmagati, zato pokliče okolu stoječe ljudi na pomoč.

„Jamnik, Tone, Brusin, pojdite mi pomagat! Ta je pa gotovo iz tvojega gozda, Tone!“

„Seveda je“, se je oglašil ta. „Ali, kakšna škoda, če se nam ne posreči spraviti ga na suho.“

Uprli so se in vlekli na vso moč; tedaj pa se je pričel breg pod njimi udirati, pogrezati in vsipati se v vodo.

„Proč, proč, breg se pogreza!“

Hipoma so odskočili vsi na stran, prst je zagrmela v potok in voda je zalila izkopano jamo.

„Oče, oče!“ Iz potoka se je zaslišal presunljiv krik. Andrejče se ni mogel dovolj zgodaj umakniti in z bregom vred je padel v vodo.

„Andrejče, Andrejče!“ Ves bled je obstal oče na bregu, za hip ni vedel, kaj bi storil. Videl je pred seboj odprt grob, kamor se je ravno strmoglavil ljubljeni sinček, in bil je skoro prepričan, da tudi njega pogoltné jezni vrtnec, če bi ga hotel rešiti. A le za trenotek je trajal ta pomislek, potem pa mož bliskoma plane na sredo vode, kjer se je Andrejče še držal na površini. Valovi so se zaletavali vanj, pa zopet odmikali, kot bi se hoteli poprej še pošaliti s svojo žrtvo, predno jo zakopljejo v hladnem naročju.

Ljudje na bregu so obstali osupli. Vse je pretresel nenavadni dogodek tako, da so bili kot okameneli.

„Utoneta obadva!“

„Neumnež, rešiti ga ne more! Izgubljen!“

„Oče je le oče!“

A notri v razburkanih valovih se je boril oče; z desno roko se je krčevito oklenil ljubljenega otroka in ga držal nad glavo, z levo pa je hotel kljubovati ljutemu vrtincu, ki ga je pogoltnil do vratu. Vrtil se je v krogu, in zdelo se je, da je že izgubljen. Valovi so mu butali čez glavo, v obraz je posinel in moči so mu pojemale. Hotel je zgrabiti za drog, ki so mu ga oni na bregu podali v pomoč, a tedaj so mu zopet kalni valovi bruhnili v obraz. Z nenaravno močjo se je še enkrat sklonil pokoncu, v obupnem strahu in v zadnjem trenotku, ko je že izgubljal zavest, se je oprijel z vso silo za drog. Potegnili so ju srečno h kraju in izvlekli na suho.

„Sinko, moj sinko!“ S tem vsklikom je omahnil oče na bregu poleg sina in poljubljajl njegov bleđi obraz. Sin je imel oči zaprte in ni dihal.

„Mrtev! Mrtev!“

Kaj? Ni mogoče! Tako hitro ni mogel utoniti!

Pričeli so ga drgniti in za malo časa je že odprl oči, ustnice so se zganile, in Andrejče je šepnil „oče!“

O, kakšna nebeška radost se je tedaj razlila po očetovem obrazu, sklonil se je po koncu in dvignil proti nebu oči. Srce mu je bilo prepolno silne sreče, in oči so se mu porosile, in mej smehom je jokal veselja.

„Sin živi!“ Vsa ogromna boleat se mu je odvalila od srca, bil je kot preroben, in planil je pokoncu, da bi dal duška svoji sreči. Sklonil se je zopet k sinu, ga vzel v naročje, ga poljubljajl na lice, na čelo, na usta in vsklikal:

„Sin živi!“ Sin živi!“

Občutil je do svojega otroka toliko ljubezen, kot še nikdar prej. In ko ga je držal v naročju, je bil bogat, o tako bogat, kot ni kralj čarobne devete dežele v narodni pravljici.

Veste, oče je le oče!

C. G.

Lilija.

Pripeka, pripeka solnce zlató
Na zmóčenih pótnikov trudno trojico:
Žgè Detece ljubo kot biser lepó,
Žgè Jožefa in presveto Devico.

Družinico kruti preganja Herod;
V Egípet neznani bežati zdaj mora,
Da vsprejme hvaležno jo tuji tam rod,
Ker Bógu ne dá dom rodni prostora.

In vzame zaveso si Matí z glavé,
Pa Detece ž njo pokrije ljubeče,
Da trudno zaspalo bi v sanje zlaté,
A njó naj le peče solnce to žgeče.

A roj preganjalcev za njimi hití ...
Kam zdaj se rešiti družinica hoče?
Puščava povsod je, kar zró njih oči,
Nikjer ga ni grma, drevesa, ne koče.

Iz srca Marijnega prošnja privrè,
In pošlje v nebó gorečo molitev,
Da Oče jih dobri pogube otmè,
Da milosten pošlje z nebá jim rešitev.

Usliši rad prošnjo dobrotljivi Bog —
Iz srca privrela je svete Device —
Otetí jih hoče Herodovih rok:
Zató pa jim nove ustvari cvetlice.

Tri lilije bele iz tal poženó,
In slednja njih čvrsto rase in rase,
Razširja si stebila, razširja močno,
Da vspréjmejo lahko družinico vase.

Sledé proganjalci trojici zamán, —
Neznatne le zró tri lilije bele ...
Nedolžnosti znak ta cvet je krasán,
Nedolžne takrat so pogube otele.

Angelar Zdénčan.

